

ASPECTE ALE CERCETĂRII ARHEOLOGICE PRIVIND ÎNCEPUTURILE URBANE ALE TÎRGOVIȘTEI

de GHEORGHE .I. CANTACUZINO

Începuturile vieții urbane în Tîrgoviște, oraș cu o însemnătate aparte în istoria medievală a Țării Românești, au constituit pentru mulți cercetători o preocupare manifestată fie prin atingerea acestei probleme în studii de caracter general consacrate orașului medieval românesc¹, fie prin lucrări care abordează în mod special aspecte legate de trecutul vechii cetăți de scaun². Pornind de la o analiză a condițiilor istorice specifice ale țărilor române, pe baza unor mărturii documentare, care, în special în ce privește secolul al XIV-lea, nu sînt prea numeroase, cercetarea începuturilor orașului Tîrgoviște a beneficiat de rezultatele cercetărilor arheologice care, mai ales în ultimii ani, au dus la acumularea unui volum relativ însemnat de informații. Mai multe campanii de săpături s-au desfășurat în incinta Curții Domnești³, altele s-au concentrat asupra unor ansambluri arhitectonice medievale⁴, altele, în sfîrșit, asupra unor vestigii ale locuirii medievale din diferite puncte ale orașului - cartierul Suseni, Piața centrală etc.⁵, numeroase observații fiind efectuate în timpul săpăturilor prilejuite de lucrările edilitare⁶.

În partea de nord a Tîrgoviștei au apărut elemente care dovedesc o locuire în perioada anterioară sec. al XIV-lea⁷. Rămîne în sarcina viitoarelor cercetări obținerea unor date cît mai complete privind această locuire, și cu deosebire așezarea existentă aici în cursul sec. X-XIII. Așezarea sîtească de pe malul Ialomiței - situată în condiții geografice favorabile, la limita dintre Subcarpați și Cîmpia Română, acolo unde cursurile Dîmboviței și Ialomiței sînt apropiate, într-o zonă de mare densitate a satelor cu economie complementară, într-un punct favorabil controlului unor importante drumuri comerciale - a cunoscut un proces complex de evoluție, în cursul căreia a întrunit treptat calitățile de tîrg și apoi de oraș⁸. Modalitatea exactă în care s-a desfășurat acest proces rămîne o problemă în atenția cercetătorilor, fiind necesară îmbogățirea datelor arheologice care să constituie temeiul generalizărilor teoretice.

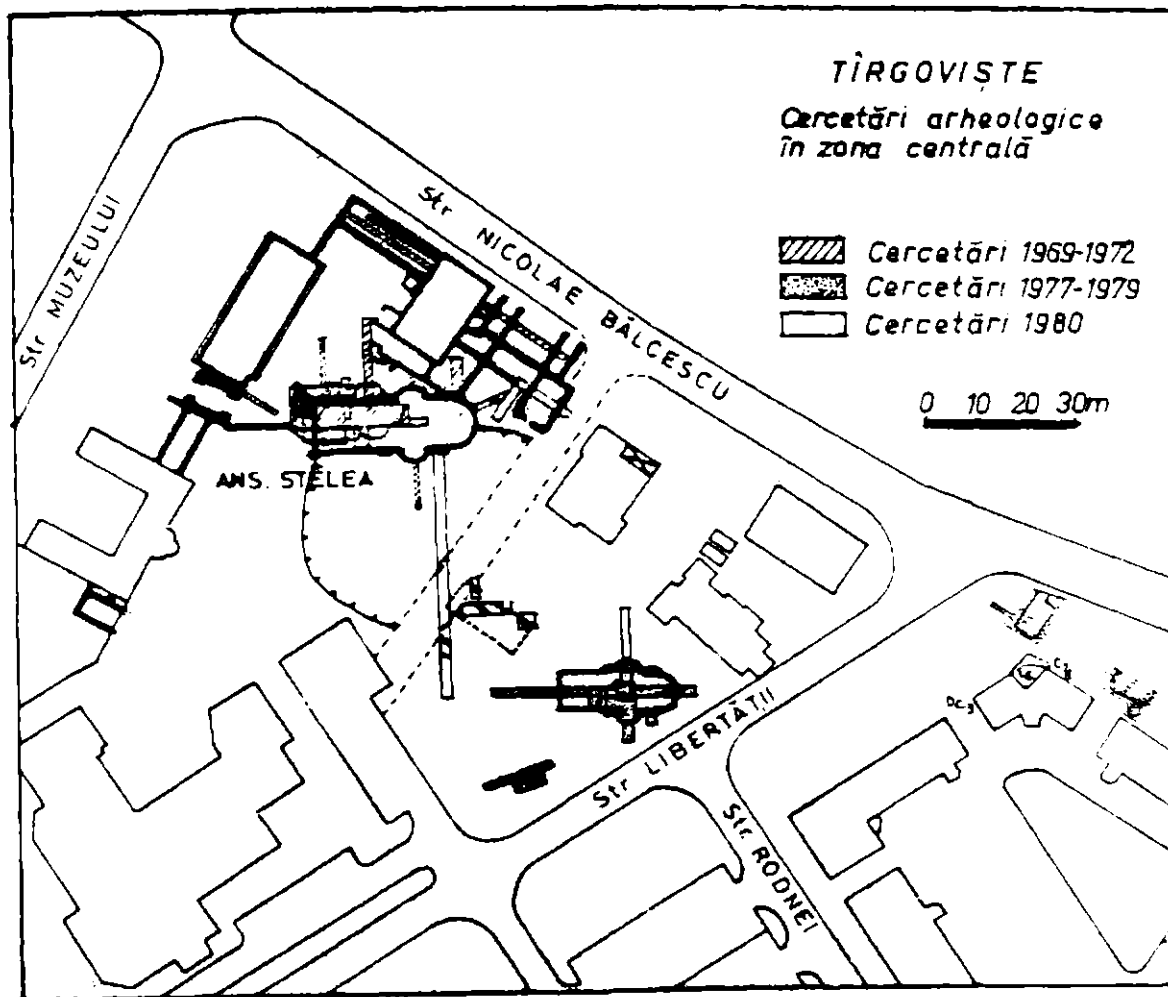
Dezvoltarea așezării de pe malul Ialomiței într-un tîrg, ca urmare a polarizării și specializării elementelor meșteșugărești și a intensificării activității de schimb, a continuat prin evoluția într-o localitate care, către sfîrșitul sec. al XIV-lea, avea trăsături urbane bine constituite. Alegerea Tîrgoviștei ca scaun domnesc s-a datorat desigur poziției sale favorabile din punct de vedere geografic, calităților strate-

gice ale locului, dar și gradului de dezvoltare economică pe care ea și atinsese. Calitatea de reședință domnească a determinat o rapidă dezvoltare și înflorire ulterioară a orașului.

Cercetările arheologice au putut aduce până în prezent o serie de date privind atât dezvoltarea meșteșugurilor, cât și stadiul la care ajunsese viața urbană în Tîrgoviște în ultimele decenii ale sec. al XIV-lea și la începutul celui următor. Dezvoltarea și specializarea meșteșugurilor este dovedită direct de descoperirea mai multor ateliere de olari sau a resturilor unor ateliere de fierări - lupe și bucăți de zgură de fier⁹. Numeroasele resturi de locuințe mari de lemn, cu pivnițe, descoperite prin cercetări sau scoase la iveală de lucrări edilitare¹⁰, sînt o dovadă elocventă a dezvoltării vieții urbane în Tîrgoviște în perioada menționată. Locuința cu indiscutabile trăsături orășenești, precis încadrată cronologic, descoperită în zona Curții Domnești, permite concluzia că reședința voievodală a fost ridicată la marginea unei așezări care, după cum s-a remarcat¹¹, atinsese deja stadiul vieții urbane, aflat într-un continuu proces de consolidare. Existența Curții Domnești avea să contribuie la o puternică dezvoltare a orașului¹², fapt reflectat și de izvoarele documentare: menționarea repetată, începînd din 1403, a Tîrgoviștei ca punct de vamă și atestarea explicită a calității de oraș în 1417¹³. Desigur că primul document păstrat care menționează explicit această calitate nu înseamnă și actul de naștere al orașului respectiv. De altfel, chiar din mențiunea lui Johann Schiltberger, care fusese "in den zweien Hauptstätten in der Walachei, die genandt sein Agrisch und Türkoisch"¹⁴, se poate reține și sensul de "oraș de seamă" al termenului "Hauptstadt", nu numai cel de capitală.

Cercetarea arheologică poate aduce - în privința gradului de urbanizare a unei așezări - dovezi referitoare nu numai la o ilustrare directă a gradului de dezvoltare și de specializare a meșteșugurilor și a viutului schimbului de mărfuri, dar și la elemente legate de dezvoltarea urbanisticii și arhitecturii. Densitatea locuirii, extinderea așezării, gruparea pe cartiere a diferitelor categorii de orășeni (meșteșugari, grupați pe meserii, negustori, dregători), precum și elementele care sînt legate de viața urbană, de la gradul relativ de confort al locuințelor la diferitele amenajări - conducte de apă, fîntîni, băi publice -, în sfîrșit, fortificațiile orașului -, pot fi mai bine cunoscute datorită cercetărilor arheologice.

Datele obținute până în prezent prin săpături, deși încă disperate și susceptibile de a fi mult îmbogățite, pot fi considerate destul de concludente pentru a permite aprecierea stadiului de dezvoltare urbană la care ajunsese Tîrgoviștea în ultimele decenii ale sec. al XIV-lea și în prima jumătate a secolului următor. Așezarea, dezvoltată inițial, în jurul pieței permanente situate în zona actualului cartier Suseni, avînd ca artere principale căile comerciale spre Tîrgșor și Brăila și spre Cîmpulung, avea să se extindă spre sud-est într-un ritm deosebit de rapid. Întinderea sa depășise încă la începutul ultimului sfert al sec. al XIV-lea

zona în care avea să se ridice Curtea Domnească, după cum o dovedește locuința cercetată aici în 1976, încadrată cronologic în perioada 1370 - 1394¹⁵. Este posibil ca acest proces să fi cuprins și înglobarea vreunei mici așezări învecinate. În prima jumătate a sec.al XV-lea întinderea orașului crescuse spre sud-est cu aproximativ 1 km, după cum o dovedesc resturile de locuințe sesizate pe str.N.Bălcescu nr.252, pe pe str.Rodnei și cea cercetată în 1980 pe fosta str.Dr.Marcovici, căreia moneda de la începutul domniei lui Mușad II (1421-1451) îi asigură o datare în prima parte a secolului al XV-lea¹⁶.

O grăitoare dovadă a gradului de dezvoltare a așezării este mărimea ei, rezultată din întinderea în suprafață și din densitatea dispunerii locuințelor. În această privință este de ajuns să comparăm Tîrgoviștea din ultima treime a sec.al XIV-lea cu așezarea sătească - bine cunoscută în urma cercetărilor arheologice - de lângă Coconî, a cărei existență a acoperit ultimele două decenii ale sec.al XIV-lea și primele trei decenii ale sec.al XV-lea¹⁷, așezare care în ultima sa fază atinsese acel grad de dezvoltare în care existau premisele transformării în tîrg. Încă pe la 1370-1380, Tîrgoviștea avea o întindere ce acoperea o suprafață care depășea în lungime 1 km (din cartierul Suseni pînă dincolo de locul în care a fost ridicată Curtea Domnească), iar în lățime cîteva sute de metri, în timp ce întreaga suprafață a promontoriului pe care se afla așezarea cercetată lângă Coconî nu depășea cu mult în lungime și lățime 200-250 m, locuințele ocupînd o suprafață încă mai redusă. Densitatea locuințelor era la rîndul ei destul de mare în Tîrgoviște încă din ultima parte a sec.al XIV-lea și cu atît mai mult la începutul sec.al XV-lea, după cum s-a putut constata prin cercetările și observațiile efectuate în diferite puncte (Plaja centrală, str.N.Bălcescu, str.Rapsodiei și Rodnei)¹⁸.

Un alt aspect al urbanisticii Tîrgoviștei medievale poate fi de asemenea discutat în lumina unora din datele furnizate de cercetările arheologice. Observațiile efectuate în diferite zone - atît în cadrul săpăturilor sistematice, cît și prin urmărirea unor lucrări edilitare - au dovedit că încă de la începuturile dezvoltării urbane s-a conturat rețeaua stradală păstrată în cursul întregii istorii a orașului, avînd ca axe principale cele două artere însemnate de circulație care se întretaiau. Centrul economic - piața, viitorul "tîrg de aus" - la care s-a adăugat cel politic, Curtea Domnească erau principalele repere în cadrul orașului, a cărei siluetă urbanistică mai era marcată și de o serie de ansambluri arhitectonice legate de unele edificii de cult.

Extinderea rapidă și creșterea densității locuirii în prima jumătate a sec.al XV-lea, ca urmare a stabilirii la Tîrgoviște a reședinței domnești, a fost scoasă în evidență de cercetările efectuate în 1980 în zona centrală a orașului, care au dovedit că într-o perioadă scurtă aceasta ajunsese să acopere o suprafață considerabilă. Se poate presupune o interdependență între această creștere urbanistică și apariția celei de a doua piețe permanente a orașului, a cărei atestare documen-

tară la începutul sec. al XVII-lea, prin menționarea "tîrgului de sus" și "tîrgului de jos", a fost remarcată¹⁹. Apariția acestuia din urmă trebuie pusă în legătură și cu intensificarea legăturilor de schimb către zona Dunării și București. Rezultatele cercetărilor de pînă acum constituie argumente pentru stabilirea unei vechimi sensibil anterioară sec. al XVII-lea a celei de a doua piețe a Tîrgoviștei, "tîrgul de jos".

Caracteristicile arhitectonice ale locuințelor tîrgoviștene din ultimele decenii ale sec. al XIV-lea și din prima parte a secolului următor sînt și ele concludente pentru aprecierea gradului de urbanizare. Trebuie să ținem seama că în aceeași perioadă locuințele sătești erau în general bordeie (în așezarea de la Coconl acest tip deține exclusivitatea) sau locuințe de suprafață de dimensiuni reduse²⁰. Casele avînd dimensiuni destul de mari, cu pivniță, încălzite cu sobe de cahle, dintre care unele reprezintă realizări remarcabile în acest domeniu²¹, sînt indiscutabil reprezentative pentru gradul de dezvoltare al vieții orășenești din perioada care ne preocupă. Locuințele de lemn sînt în bună măsură caracteristice evului mediu și în ceea ce privește așezările urbane. Locuințe asemănătoare tipologic cu cele din Tîrgoviște sînt cunoscute - dintr-o perioadă mai timpurie - și în orașe din Transilvania²², unde în sec. al XVI-lea clădirile de lemn erau încă, în ansamblu, preponderente din punct de vedere numeric²³. Locuințe de tipul celei din apropierea vîltoarei Curții Domnești pot dovedi caracterul urban al locuirii din Tîrgoviște în ultimele decenii ale sec. al XIV-lea.

De subliniat existența și treptata înmulțire a clădirilor și locuințelor de zid. Dacă pînă în prezent astfel de construcții din sec. al XIV-lea, în afara Curții Domnești, nu ne sînt încă cunoscute, cercetările arheologice atestă - pentru sfîrșitul sec. al XV-lea - existența altor clădiri de zid²⁴, care în veacul următor nu mai constituiau o excepție, reprezentînd încă o dovadă a gradului de dezvoltare urbană a Tîrgoviștei.

Datele pe care cercetarea arheologică le aduce pentru cunoașterea acestor aspecte legate de caracteristicile urbane ale Tîrgoviștei medievale sînt - după cum s-a putut vedea - semnificative, chiar în actualul stadiu al cercetărilor. Trebuie ținut seama de faptul că în privința începuturilor vieții urbane ale Tîrgoviștei așteptările din partea cercetărilor arheologice sînt destul de mari. Vor trebui găsite mai numeroase și concludente dovezi arheologice despre stadiul preurban al Tîrgoviștei, privind tocmai particularitățile așezării sătești și ale etapelor de evoluție a procesului de urbanizare. În privința începuturilor elementelor de viață urbană, cercetările arheologice pot aduce dovezi privind dezvoltarea și specializarea producției meșteșugărești, a schimbului, pot completa și preciza, prin datări mai riguroase, informațiile privind dezvoltarea și extinderea locuirii urbane. Un deosebit interes prezintă datele pe care cercetările arheologice le pot aduce privind elementele de urbanistică ale Tîrgoviștei medievale. Cunoașterea caracteristicilor tipologice ale clădirilor de locuit și ale altor e-

deficienței, a dezvoltării rețelei stradale, a diferitelor cartiere ale orașului, numeroase probleme care au mai stat în centrul preocupărilor unor istorici ai arhitecturii, fiind studiate cu metode specifice²⁵, pot căpăta un răspuns prin cercetările arheologice care să dezvolte pe cele efectuate până în prezent la Tîrgoviște, aducîndu-și contribuția la o cît mai bună cunoaștere a începuturilor și evoluției vieții orășenești.

N O T E

- 1 Vezi de exemplu P.P.Panaiteescu, capitolul "Orașele" în volumul V. Costăchel, P.P.Panaiteescu și A.Cazacu, Viața feudală în Țara Românească și Moldova (sec.XIV-XVII), București, 1957, p. 411-444; St.Olteanu, "Studii", XVI, 1963, nr.6, p.1257-1282; M.D.Matei, "Dacia", N.S., VIII, 1964, p.279-296; P.P.Panaiteescu, Introducere la istoria culturii românești, București, 1969, p.279-291; Dinu C.Giurescu, Țara Românească în secolele XIV-XV, București, 1973; M.D.Matei, SCIVA, t.27, 1976, nr.3, p.368-377; idem, "Revista de istorie", t.33, 1980, nr.3, p.471-486.
- 2 Cf.N.Constantinescu, Cristian Moisescu, Curtea Domnească din Tîrgoviște, ed.a II-a, București, 1969; Cristian Moisescu, "Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă", XLIV, 2, 1975, p.12-14; N.Stoicescu, C.Moisescu, Tîrgoviștea și monumentele sale, București, 1976; E.Fruchter și G.Mihăescu, Archiva Valachica, 8, Tîrgoviște, 1976, p.93-101; G.Mihăescu, E.Fruchter, Valachica, 9, Tîrgoviște, 1977, p.189-195; C.Manolescu, Valachica, 9, 1977, p.319-334; G.Mihăescu, Valachica, 9, 1977, p.521-524; G.Mihăescu, E.Fruchter, "Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă", XLVII, 2, 1978, p.25-35; Cristian Moisescu, Tîrgoviște - orașul și monumentele sale, București, 1979; M.Oproiu, Valachica, studii și cercetări de istorie, 10-11, Tîrgoviște, 1978-1979, p.443-449.
- 3 N.Constantinescu, SCIV, XV, 1964, nr.2, p.225-240, ~~vezi și~~ N.Constantinescu, C.Moisescu, op.cit.; Gh.I.Cantacuzino, Monumente istorice. Studii și lucrări de restaurare, 3, 1969, p.146-150; N.Constantinescu și colab., Raport asupra săpăturilor arheologice din 1976 la Curtea Domnească din Tîrgoviște; N.Constantinescu și C.Ionescu, SCIVA, t.31, nr.1, 1980, p.53-75.
- 4 Gh.I.Cantacuzino, Valachica, 1, Tîrgoviște, 1969, p.61-70; Gh. I. Cantacuzino, G.Mihăescu, C.Moisescu, Studia Valachica, 2, Tîrgoviște, 1970, p.173-178; Gh.I.Cantacuzino, "Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă", XLII, 1, 1974, p.39-42; I.Chicideanu, Scripta Valachica, 4, Tîrgoviște, 1972, p.169-177; idem, Chronica Valachica, 5, Tîrgoviște, 1973, p.75-80; idem, Valachica, 9, Tîrgoviște, 1977, p.513-514; P.Diaconescu, Documenta

- Valachica, 6, Tîrgoviște, 1974, p.77-81; Gh.I.Cantacuzino și G. Mihăescu, Cercetări arheologice în zona Pieții centrale a orașului Tîrgoviște (1974), comunicare la Sesiunea științifică a Muzeului județean Dîmbovița, mai 1980, vezi și Documenta Valachica, 6, 1974, p.306; P.Diaconescu, C.Ionescu, Materiale și cercetări arheologice. A XIII-a sesiune anuală de rapoarte, Oradea, 1979, p.353-358.
- 5 Cercetări efectuate în cartierul Suseni de Luciana Oancea în 1972 (Archiva Valachica, 8, 1976, p.55-74), G.Mihăescu în 1977, Luciana și Tiberiu Musca în 1979, 1980, 1981, iar în zona pieții centrale de G.Mihăescu în 1974 (Documenta Valachica, 6, 1974, p.306).
 - 6 Vezi Chronica Valachica, 5, 1973, p.314; Documenta Valachica, 6, 1974, p.308; alte observații efectuate de G.Mihăescu și P. Diaconescu pe șantierele de construcții în 1976-1980.
 - 7 În 1954 au fost găsite în mod întâmplător un fragment ceramic databil în sec.X-XI și două monede divizionare de bronz emise de Ioan I Tzimiskes (semnalate de R.Gioglovan, vezi G.Mihăescu, Valachica, 9, 1977, p.521), iar pe valea Ialomiței, în imediata apropiere a Tîrgoviștei, au fost găsite obiecte de podoabă databile în sec. XI-XIII (L.Oancea, Scripta Valachica, 4, 1972, p.109-130).
 - 8 Vezi Șt.Olteanu, op.cit., p.1278; M.D.Matei, SCIVA, t.27, 1976, nr.3, p.369 și urm.; N.Stoicescu, C.Moisescu, op.cit., p. 7-10; G.Mihăescu, Valachica, 9, 1977, p.522. M.Oproiu, Valachica.Studii și cercetări istorice, 10-11, 1978-1979, p.443 și urm., a emis ipoteza dezvoltării Tîrgoviștei din două așezări cu nume diferite, care au cunoscut o dezvoltare independentă în zona Suseni și în cea a "Tîrgului de Jos", între care s-a ridicat Curtea Domnească. Ni se pare mai probabilă o extindere pe măsura creșterii gradului de urbanizare a așezării dinspre zona Suseni, care putea să fi înglobat și mici așezări ce se dezvoltaseră în apropiere.
 - 9 Se pot enumera ateliere de olari în str.N.Bălcescu nr.198, 209, 221 (G.Mihăescu, Valachica, 9, p.522-523) sau pe locul unde avea să fie ridicată biserica Tîrgului - str.I.Heliade Rădulescu nr.2 (I.Chici-deanu, Valachica, 9, p.513-514), precum și luptele și bucățile de zgură de fier, resturi ale unor ateliere de fierări, descoperite în 1974 în punctul ILF și în 1977 în str.Matei Basarab nr.67 (G.Mihăescu, op.cit., p.523).
 - 10 Documenta Valachica, 6, 1974, p.306, 308; N.Constantinescu, C. Ionescu, op.cit., P.Diaconescu, C.Ionescu, op.cit.; Gh.I. Cantacuzino, P.Diaconescu, G.Mihăescu, Cercetări arheologice în zona centrală a orașului Tîrgoviște (1980); L.Musca, T.Musca, Săpăturile arheologice de la Tîrgoviște, cartierul Suseni, comunicări la a XV-a sesiune anuală de rapoarte privind rezultatele cercetărilor arheologice din anul 1980, Brașov, 26-28 martie 1981.
 - 11 N.Constantinescu, C.Ionescu, op.cit., p.73.
 - 12 Unii cercetători consideră chiar că abia după stabilirea aici a reședinței domnești Tîrgoviștea capătă pe deplin caracteristici urbane

- (Cristian Moisesescu, "Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă", XLIV, 2, 1975, p.12-13; N.Stoicescu, C.Moisesescu, op.cit., p.8; G.Mihăescu și E.Fruchter, Archiva Valachica, 8, 1976, p.189-195).
- 13 Privilegiul dat de Mircea cel Bătrîn negustorilor lloveni în 1403 - vezi P.P.Panaiteanu, Mircea cel Bătrîn, București, 1944, p. 102; documentul din 1417-1418 - DRH, B, Țara Românească, vol.I, nr.39.
 - 14 Hans Schiltbergers Reisebuch nach der Nürnberger Handschrift herausgegeben, ed.V.Langmantel, Tübingen, 1885, p.52.
 - 15 N.Constantinescu, C.Ionescu, op.cit., p.67-68.
 - 16 Gh.I.Cantacuzino, P.Diaconescu, G.Mihăescu, op.cit. În aceeași zonă există și urme ale unor locuințe mai modeste, semibordele date la sfârșitul sec.al XIV-lea sau chiar spre mijlocul acestuia. Se poate pune problema dacă aceste locuințe, aflate la circa 300 m de locul unde existau la acea dată locuințe de evident caracter urban, puteau face parte, cum a presupus M.Oproiu, dintr-o așezare dezvoltată separat de orașul spre marginea căruia se ridica la sfârșitul sec.al XIV-lea Curtea Domnească, sau reprezentau case mai modeste de la periferia orașului.
 - 17 N.Constantinescu, Coconi. Un sat din Cîmpia Română în timpul lui Mircea cel Bătrîn, București, 1972, p.66-74. Satul cercetat la Mălcănești cuprindea în timpul lui Mircea cel Bătrîn 10-12 case, întinzându-se pe o suprafață de circa 6000 m² (P.I.Panalt, SCIV, t.22, 1971, nr.2, p.248).
 - 18 Vezi mai sus nota 10.
 - 19 M.Oproiu, Archiva Valachica, 8, Tîrgoviște, 1976, p.129-133 (care menționează un document din 1616); idem, Valachica. Studii și cercetări de istorie, 10-11, p.444-445, unde autorul susține (vezi mai sus nota 8) ideea unei dezvoltări a Tîrgoviștei din nouă nuclee existente inițial independent. Ni se pare mai probabilă o extindere a așezării pe măsura creșterii gradului de urbanizare, dezvoltare care a determinat și apariția celei de a doua piețe permanente. Caracterul urban al clădirilor din partea de sud este vădit la o dată cu cîteva decenii ulterioară celei din partea de nord a Tîrgoviștei.
 - 20 N.Constantinescu, Coconi, p.35-53; M.Comșa, "Dacia", N.S., XXI, 1977.
 - 21 N.Constantinescu, C.Ionescu, op.cit., p.69-74.
 - 22 În urma cercetărilor arheologice este cunoscută o astfel de locuință, datată în ultimele decenii ale sec.al XIII-lea, la Sighișoara (R.Popa și Gh.Baltag, SCIVA, t.31, 1980, nr.1, p.33-52).
 - 23 P.Niedermayer, Siebenbürgische Städte, București, 1979, p.255-264.
 - 24 Este vorba de beciurile și de resturile unei clădiri descoperite în zona ansamblului Stelea, în 1970.
 - 25 Vezi Cristian Moisesescu, "Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă", XLIV, 2, 1975, p.12-14; Eugenia Greceanu, "Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă", XLIV, 2, 1975, p.30-40; idem, "Revue Roumaine d'His-

toire", XV, 1976, nr.1; idem, "Revue Roumaine d'Histoire", XVIII, 1979, nr.1, p.133-153; Paul Niedermayer, Siebenbürgische Städte, Bucureşti, 1979; Cristian Moisescu, Tîrgovişte, oraşul şi monumentele sale, Bucureşti, 1979, p.9-29; Eugenia Greceanu, Ansamblul urban medieval Botoşani, Bucureşti, 1981.

ASPECTS DES RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES CONCERNANT LES DÉBUTS DE LA VIE URBAINE À TÎRGOVIŞTE

Résumé

Les recherches archéologiques des dernières années ont fourni une quantité significative d'informations concernant les débuts de la vie urbaine à Tîrgovişte, ancienne résidence de la Valachie. Dans la partie nord de la ville ont été découverts des vestiges antérieurs au XIVe siècle. Les futures recherches devront fournir des données plus consistantes sur l'habitat des Xe-XIIIe siècles en cette zone.

L'habitat de Tîrgovişte, résultat du développement d'un ancien village situé près de la rivière de Ialomiţa, comportait à la fin du XIVe siècle des nettes caractéristiques urbaines. Les recherches archéologiques ont mis à jour des restes des ateliers des potiers et des forgerons. Les nombreux vestiges des demeures en bois, de grandes dimensions, chauffées avec des poêles à carreaux et pourvues de caves, sont à leur tour des éléments de vie urbaine.

Les recherches archéologiques peuvent fournir des informations concernant l'intensité de l'habitat, la répartition des diverses catégories d'habitants dans les quartiers, les éléments d'urbanisme, les fortifications. Une preuve du développement de la vie urbaine à la fin du XIVe siècle est l'extension de la superficie de la localité et la densité des habitations. L'édification de la cour princière a contribué au développement ultérieur de la ville, qui a connue une rapide extension dans la première moitié du XVe siècle. Dès les XVe et XVIe siècles commencent à être érigées des maisons en pierre et brique, connues grâce aux fouilles archéologiques. Le réseau stradal de Tîrgovişte constitué aux débuts de la ville a été conservé durant les siècles suivants.